

Podvědomí architekta, mýtus či skutečnost

Ing. arch. Doc. Jaroslav Trávníček

„Nebudte posedlí budoucností – neznáte ji!“ (R. Scruton). Nebyli jsme posedlí budoucností. Budeme stavět v Písku na místech, kde povodeň v šedesátých letech srovnala Čechovu ulici se zemí. Povodeň, něco „vzdáleného“, pouze zdůvodňovala ten nevzhledný val a osamělou budovu kina za ním vykukující. To vše bylo vybudováno před čtyřiceti lety v reakci na tehdy přeshlou povodeň. Archál vymyslel, jak tam Čechovu ulici s nábřežím znovu mít a protipovodňový val zbouřal. Musel. Val totiž ulici zalehnul. Po povodni v roce 1954 zvedli břehy do výše a celý profil Otavy se zde rozšířil, aby ta příští povodeň měla menší sílu. Menší!?

Stonásobně větší ji měla! Všichni už to víme. Hladina stoleté vody, ono známé „Q100“, dle kterého všichni projektujeme, bylo ve většině jen pouhou teorií. Možná nám to mohlo dojít již na základě prvních zkušeností s utopenou Moravou v šestadešadesátém roce.

A právě v tomto prvním povodňovém létě, vyrazil architekt do kultovního českého Písku. Bez zaváhání – bez ohledu na to, co se děje na zaplavované Moravě – podepsal v červenci 1996 (sic!) smlouvu. Smlouvu na 5 obecních domů v obnovené Čechově ulici, spolu s nábřežím a s náplavkou. Na další povodeň, třeba ještě za jeho života, jako na korelativ jeho tvorby opravdu nemyslel. Posedlí budoucností tedy rozhodně nebyl. Alespoň vědomě ne.

Tohle jsme my architekti asi zažili skoro všichni. Existuje jakási naše architektonické podvědomí, které mnohdy pracuje nejen s námi, ale i za nás, aniž bychom to tušili. A když tušíme, tak jen jako zajímavé téma nad sklenici piva či vína. Existuje? Asi ano, ale doopravdy? No, o tom chci říci pár slov.

Bylo nás tehdy, mimo mě, pět. Nejstarší syn Jarda, hl.inženýr projektu Jirka Zimmel, Tom Novák, Honza Laurich a prostřední syn Jenda. Kdyby celá stavba podlehla, nebo alespoň její částí, tak by asi nebylo o čem psát. Jenže ona

ta stavba na tu povodeň v srpnu 2002 čekala. Samozřejmě, aniž by architekti, investoři, o tom věděli. Před vlastní prací na Dokumentaci k Územnímu řízení jsem zaplatil čtvrtmiliónu renomované pražské firmě. Ta v srpnu 1996 zpracovala „Detailní dvojrozměrné hydraulické posouzení nových staveb“. Zástupci zmíněné firmy došli k závěru, že nová výstavba nezhorší průtočnou situaci a i když, jde řádově o zvýšení hladiny o „10 cm“ (!?). Měli PC

Plánovaná a skutečná úroveň zatopení

Příd' před povodni

program, který prý používá i NATO např. pro simulaci protřžení Vltavské kaskády. Přesné výpočty s nepřesnými čísly. Když jsem se spojil 12.8.2002 s panem starostou Písku, JUDr. Lubošem Průšou, tak jsem se dozvěděl, že: „Vaše mobilní překážky, pane architekto, nevydržely, ale to je jedno, voda už je stejně 2,5 metru nad nimi a nad horním lemem protipovodňové nábřežní zdi dimenzované pro Q 100“.

Město chtělo v projektu nové zástavby v přízemí všech domů na nábřeží volný prostor a pod jednotlivými domy garáže. Řešením byl monolit. sloupový systém od 1.PP až po 1.NP. Od druhého nadzemního podlaží pak teprve masivní zděné stěny bytových podlaží. Zástavba spolu s nábřežím obloukovitě lemuje západní břeh Otavy. Nároží domu na začátku fronty nové zástavby v jižním cípu se

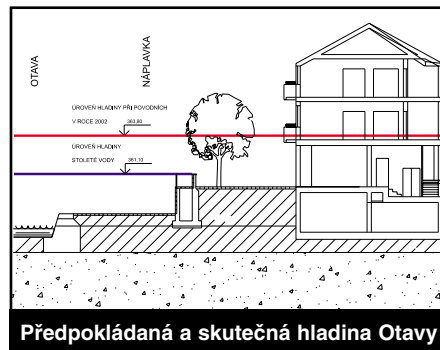
vývojem projektu jaksi samovolně změnilo v něco, co tvarem připomínalo loď. Respektive příd' lodi rozrázející jakoby masy vody valící se Otavy od jihu. Hráli jsme si na významové ikony architektury-loď? Nejsm si tím zcela jist. Sounáležitost s kolem tekoucí Otavou ano, ale prejudikovat faktickou funkci přídě lodi danou povinností rozrážet vodní hladinu, zcela jistě ne. Zajímavé je, že lidé po dokončení celého areálu začali už při jeho otevření v srpnu 1999, říkat stavbě prostě Titanik... Mělo nás to trknout.

A vidíte. Přesně to se stalo. „Nebudte posedlí budoucností – neznáte ji!“ Když jsem 15. srpna 2002 navštívil naše domy, poznal jsem nejen statečnost obyvatel Písku, ale i to, jak naše dílo viděla vpřed se deroucí a nekompromisní Otava. Moc jí neprekázelo. Příd' domu skutečně rozrážela z jihu se deroucí Otavu! Voda se přelila přes protipovodňovou stěnu a vystoupila až do výšky 2,5 m nad Q100. Zároveň zalila garáže a tím objekty zatížila a neskutečně stabilizovala. Ano, „vysklila“ všechny skleněné stěny obchodů. Ale tím si uvolnila cestu a vlastně zcela volně proudila kolem kruhových considiérových betonových sloupů přízemí. Domy stojí na břehu řeky jen pouhých pár desítek metrů od její proudnice, byl tu velmi silný proud. Ale průtok stávkami byl téměř bezodporový. Stavba obstála před povodni vlastně 500-letou. Neprojektovali jsme proti povodni domy, pouze protipovodňovou stěnu nábřeží. Ale ony povodni odolaly i domy.

Nestavějme v krajíně tam, kam voda čas od času zachází. Voda řek nadzvedává v oněch známých periodách svoje hladiny, jako lidská hrud' se zvedá a klesá při dýchání. Dýcháme, žijeme. A řeky také. Ne katastrofa, život řeky je po tisíciletí stejný. Nestůjme jí v cestě. I když vždy ustoupit nemůžeme. Třeba v centrech měst. Jak stavět takové domy nám neporadila žádná renomovaná firma, ale řeka Otava. Budeme podle staré statistické hladiny stoleté vody Q100 projektovat i po srpnu 2002?

Příd' po povodni

Předpokládaná a skutečná hladina Otavy

Kontakt: STUDIO A.J.T PRAHA, spol. s r.o.

Na dračkách 852/15, 162 00 Praha 6, tel./fax: 233 343 804, e-mail: travnicек@studioajt.cz